

1940

WILLIAM E. BORAH

1865—1940

"Az igazak emlékezete áldott."

Az igazán igaz "amerikai" típusa volt. Kereszte az igazságot, mint Natanael, de amazzal ellentétben mindig világosságban járt. És ha megtalálta, nem tágitott mellőle. Mikor a védtelen bántalmazását és az Igazság arcul verését látta, bámulatos szónoki tehetségét és minden befolyását latba vetette érdekében, mint a jeruzsálemi Főtanács előtt Gamaliel. Nemcsak kiváló politikus és éleslátású jogászember volt, hanem melegszívű barátja is maradt védencének egy egész életre. Még akkor is, ha sohasem látta és semmit sem várhatott tőle.

Megjelenik lelki szemeim előtt markáns alakja, amint a senátus külügyi bizottságának egyik 1919-ik évi ülésén, sörényes fejét tenyerébe hajtva mérlegeli azokat az érveket, melyeket a trianoni országrablás terve ellen felhozott a félénk-szavu magyar küldöttség. És utána, mint az Igazság oroszánarcu Cherubinja áll meg a tekintélyes csoport közepén, ajkán e szavakkal:

"Magyarország megcsönkítése helyrehozhatatlan baklövés és barbárság, népének keresztre feszítése égrekiáltó bűn. Ilyen békéhez nem járulhat hozzá Amerika, sem pedig olyan Népszövetségnek nem lehet a tagja, amelyik az ilyen békekötések igazságtalanságainak fenntartása végett alakul." S hogy Amerika tényleg nem ratifikálta a Páris-környéki békeszerződéseket és nem lett tagja a Népszövetségnek, az elsősorban Borah senátornak, az "Idahoi Oroszlán"-nak az érdeme.

Az időtől fogva lett szerelmese Borah szenátor a magyar földnek... pedig sohasem látta. Attól fogva lett atyai pártfogója a magyar népnek... pedig semmit sem várhatott tőle. És ez a pártfogó szeretet évek múltán még erősödött. Hogy 1925-ben egyszerű tagból a Külügyi Bizottság elnökévé lépett elő, szava még messzebbre hallatszott. Eljutott még a belgrádi skuptsináig is, mikor a királygyilkosságba az ártatlan Hungáriát hajánál fogva akarták belerángatni. Meghallották bizonyára Münchenben is, mikor a Hamupipőke módjára szerénykedő magyar revíziós igényekről meg akartak feledkezni.

Magyar jaj-kiáltások elől sohasem volt becsukva a szíve, magyar látogatók előtt sohasem volt bezárva az ajtaja; nem, még egyszerű motorbiciklis magyar fiuk előtt sem, akik földkörüli

utjokon a legendás hírű Idaho-i Szenátort is látni akarták. Dolgozó szobájában pedig diszhelyet érdemelt ki az az aláírásokkal ellátott emlék-album, melyet hálás szívű magyarok küldöttek neki.

Miért volt az, hogy szívéhez épen a magyarok kerültek ily közel? Hiszen 1907 óta, mióta az Egyesült Államok Szenátusának tagja lett, módjában volt nagyobb és gazdagabb nemzetek fiaival is érintkezésbe lépni! Vagy miért nem tudta őt is lábáról levenni a szemfüles cseh propaganda? Azért, mert Borah-szenátor igaz ember volt, a magyar népnek pedig épen igaz a forgott veszedelemben. És az Igazság védelmezése, az elnyomottak és gyengék pártfogolása az igazember erényei között legelső helyen áll.

Mérhetetlen nagy veszteség hát Borah-szenátor elvesztése. Nagy vesztesége az amerikaiaknak is, de még nagyobb veszteség reánk, amerikai magyarokra és magyarokra nézve. Ezért fordult gyászra a mi bizakodásunk, ezért állunk meg lélekben mélyen megilletődve és befelé bánat-könnyeket hullatva frissen hantolt sirja előtt. Az igazán igaz "amerikai" sirja előtt, akinek emlékezete áldott.

Urbán József.

